

Datum: 19 augustus 2019

Opgesteld door: mr. D.C. van der Vecht en
mr. ir. P.F. Schreiber

1 Aanleiding

Probleemstelling

De Omgevingswet verplicht de gemeente Diemen om een omgevingsvisie vast te stellen. Het is ook zeer wenselijk om als gemeente met een omgevingsvisie aan de slag te gaan. Ons huidige kaderstellend beleid ten aanzien van de fysieke leefomgeving is versnipperd over diverse beleidsdocumenten (structuurvisie, natuurbeleidsplan, milieu). Ook zijn delen van het bestaande beleid toe aan een update, daarbij valt vooral te denken aan de structuurvisie. Het traject om te komen tot een Diemense omgevingsvisie biedt de kans om samen met de bewoners, bedrijven en andere instellingen te komen tot een integrale visie op de fysieke leefomgeving.

Op 16 april 2019 heeft een informatieve raadsessie plaatsgevonden met betrekking tot een op te stellen Diemense omgevingsvisie. De gemeenteraad is tijdens deze sessie een aantal vragen voorgelegd die in de kern betrekking hebben op de volgende 3 hoofdvragen:

- 1: Wanneer zou de gemeente moeten starten met het traject om te komen tot het opstellen van een Diemense omgevingsvisie?
- 2: Welke onderwerpen zijn in het bijzonder van belang voor de Diemense omgevingsvisie?
- 3: Hoe ziet u het traject om te komen tot een Diemense omgevingsvisie voor zich (denk daarbij onder andere aan participatie).

Wat in deze raadsessie duidelijk onder alle aanwezige raadsleden naar voren kwam, is de wens om op korte termijn te starten met het traject om een Diemense omgevingsvisie vast te stellen.

Doelstelling:

De doelstelling van dit project is om een integrale strategische visie voor de fysieke leefomgeving vast te stellen voor het grondgebied van de gemeente voor de (middel)lange termijn. Integraal betekent in dit kader dat alle sectorale onderwerpen (denk o.a. aan water, verkeer, stedenbouw, sociale cohesie, natuur, milieu etc.) met betrekking tot de fysieke leefomgeving met elkaar verbonden worden. Deze visie geeft voor onszelf het kader hoe we de fysieke leefomgeving gaan ontwikkelen, beschermen en beheren. Het geeft ook (in samenhang met het omgevingsplan) het toetsingskader voor ruimtelijke initiatieven. De visie heeft daarnaast een strategisch karakter. Het geeft de positie van de gemeente in de regio weer op strategisch niveau onder meer met betrekking tot onderwerpen als klimaatadaptatie en energietransitie.

Het traject van de visievorming is het moment om keuzes te maken op het gebied van de fysieke leefomgeving. Door een participatietraject (met burgers, bedrijven en andere instellingen) te doorlopen wordt draagvlak gecreëerd. De keuzes die in de omgevingsvisie worden gemaakt wordt door participatie verduidelijkt, dit leidt tot een afgewogen visie.

De raad heeft in de informatieve raadsvergadering van 16 april 2019 aangegeven het van belang te vinden om nu te beginnen met het traject van visievorming. Gelet op gemiddelde doorlooptijd van een dergelijke integrale strategische visie is het doel om deze visie medio 2021 vast te stellen.

Afbakening:

Er komt een integrale strategische visie.

Draagvlak wordt gecreëerd door participatie waarbij alle relevante stakeholders (binnen gemeentelijk en bovengemeentelijk) actief worden betrokken.

De omgevingsvisie is de kern van het strategische beleid van de gemeente ten aanzien van de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie is kaderstellend en geeft hiermee bestuurlijke beslissingsruimte. De omgevingsvisie is een beschrijving van de voorgenomen ontwikkeling van die fysieke leefomgeving *in hoofdlijnen*. De uitwerking gebeurt in het omgevingsplan, de (omgevings)programma's en concrete gebiedsontwikkelingsplannen. De visie bevat derhalve geen uitwerkingen op detailniveau. Zo zullen er geen concrete projectgebieden bindend worden aangewezen. Een op detailniveau uitgewerkt duurzaamheidsprogramma is geen onderdeel van de omgevingsvisie.

Resultaat (globaal):

- Het opleveren van een omgevingsvisie die naar verwachting medio 2021 aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt aangeboden.
- De omgevingsvisie moet voldoen aan de wettelijke vereisten die de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht daaraan stellen, dat wil zeggen:
- De omgevingsvisie moet op de juiste wijze digitaal worden ontsloten overeenkomstig de nieuwe standaarden van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO).
- Inhoudelijk is het product een goed leesbare (in woord en beeld) en begrijpelijke integrale strategische visie van de gemeente met betrekking tot de fysieke leefomgeving.
- Het participatietraject dient ervoor te zorgen dat de keuzes die in de visie worden gemaakt helder zijn. Van het participatietraject wordt een overzichtelijke rapportage gegeven.
- Keuzes die in de omgevingsvisie worden gemaakt dienen duidelijk kenbaar en makkelijk vindbaar in de omgevingsvisie te worden gepresenteerd.
- De omgevingsvisie bevat een uitvoeringhoofdstuk waarin is beschreven hoe de in omgevingsvisie beschreven ambities voor ontwikkeling van de fysieke leefomgeving kunnen worden nagestreefd (sturingsfilosofie).

2 Werkwijze

Organisatie

- X Sector overschrijdend project
Project op sectorniveau
- ☐ Opdracht voor lijnorganisatie

Informatie

X Politieke gevoeligheid: Ja, zowel qua proces als ten aanzien van de inhoud. Middels de omgevingsvisie stelt de gemeenteraad op integrale wijze het beleid vast voor de fysieke leefomgeving voor de middellange termijn. Politiek gevoeliger kun je het niet krijgen.

- X Te betrekken afdelingen:
- Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling
 - Afdeling Samenleving
 - Afdeling Ruimtelijk beheer
 - Afdeling Publiekzaken
 - DUO+ (Communicatie en ICT)
 - Ketenpartners (Omgevingsdienst, Veiligheidsregio en Waterschap)

Communicatie en Participatie

X Betrokkenheid burgers (maatschappelijke gevoeligheid): Dit gaat alle burgers aan. In hoeverre er ook daadwerkelijk interesse voor is, is waarschijnlijk vooral afhankelijk van de

vraag of de visie specifieke betrekking heeft op een gebied waar de burger belang bij heeft of een thema wat hem interesseert.

X Communicatie- en participatieplan noodzakelijk: X wel
 ☐ niet

Tijd

X Planning (eventueel in bijlage): Planning op hoofdlijn is om eind 2019 een plan van aanpak voor een Diemense omgevingsvisie te bespreken met de gemeenteraad. Dit document geeft een meer exacte planning voor het traject om te komen tot een Diemense omgevingsvisie. Wel kan reeds nu worden aangegeven dat het zwaartepunt van de voorbereiding op de omgevingsvisie in 2020 zal plaatsvinden. Daar valt te denken aan bespreking van onderwerpen in raadsvergadering(en), uitvoeren noodzakelijke onderzoeken en het ophalen van kennis, ideeën & informatie uit het participatietraject en deze gebruiken bij het schrijven van de visie. De uiteindelijke vaststelling van de visie zal naar verwachting in de loop van 2021 plaats vinden.

X Capaciteit (eventueel in bijlage): Er zal een projectgroep worden gevormd met een eigen projectleider. Een exacte inschatting van het aantal fte dat nodig is, wordt gemaakt bij het plan aanpak. Indicatief geven wij wel aan dat in ieder geval expertise vanuit de volgende vakgebieden onontbeerlijk is:

- Stedenbouw;
- Planologie / RO-medewerkers / DSO
- Erfgoed
- Wonen
- Verkeer / openbare ruimte
- Economische zaken
- Sociaal domein / Samenleving (voorzieningen, mens / veiligheid / gezondheid)
- Milieu (bodem, water, lucht, geluid)
- Natuur en landschap (flora / fauna)
- Kwaliteit buitenruimte
- Duurzaamheid en energietransitie
- Planeconomie
- Communicatie

Geld

X Kosten : De verwachtte kosten zullen nader worden gespecificeerd in het plan van aanpak. Een indicatie van de mogelijke kosten is met de nodige voorbehouden al wel te maken. Hieronder treft u informatie aan waarmee een beeld kan worden gevormd van de mogelijke kosten. Vorig jaar is op basis van het Financiële Dialoogmodel Omgevingswet (VNG en Deloitte, 2018) bekeken wat de kosten voor het opstellen van een omgevingsvisie zijn voor

de DUO-gemeenten. Diemen (en Uithoorn) kwamen uit op een bedrag van ca. €700.000,-. Ouder-Amstel kwam uit op een bedrag van ca. €325.000,-

Het bedrag is gebaseerd op het aantal inwoners en gaat uit van alle ambtelijke uren, proceskosten en kosten van een bureau die de visie opstelt. Het is onze inschatting dat deze bedragen (te) fors zijn ingeschat. De volgende twee nuanceringen zijn op zijn plaats:

1: Allereerst kan de vraag worden gesteld of alle ambtelijke kosten expliciet moeten worden doorberekend / begroot. De ambtelijke begeleiding van het ontwikkelen van visies en beleid valt naar onze mening voor een deel onder 'going concern'. Het opstellen van een omgevingsvisie leidt niet tot meer uren of formatie, omdat deze in de plaats komt van bijvoorbeeld de structuurvisie en andere sectorale visies of (milieu)beleidsstukken die in de toekomst niet meer nodig zullen zijn.

2: Het is de vraag of een directe koppeling tussen de kosten voor de omgevingsvisie en het inwoneraantal terecht is. De kosten zullen eerder worden beïnvloed door het ambitieniveau van de betreffende gemeente bijvoorbeeld met betrekking tot de inrichting van het participatie traject.

In het plan van aanpak wordt een meer realistische kostenraming opgenomen voor de op te stellen Diemense omgevingsvisie.

☐ Baten : Er zijn geen directe financiële baten door het opstellen van een omgevingsvisie.

Kwaliteit

Het plan van aanpak voor de Diemense omgevingsvisie zal een uitgewerkt programma van eisen kennen.

Minimaal moet de omgevingsvisie voldoen aan de eisen die vanuit de wet daaraan worden gesteld. De omgevingsvisie moet dan ook een strategische (middel)langetermijnvisie worden die op goede wijze digitaal ontsloten wordt. Ook het traject om tot de omgevingsvisie te komen moet op de juiste wijze vorm worden gegeven (met een participatietraject).

Voorts vinden wij dat de omgevingsvisie op begrijpelijke wijze de volgende punten moet weergeven:

- de ambities en kernopgaven van onze gemeente;
- de meerwaarde van de omgevingsvisie t.o.v. van sectoraal beleid;
- de keuzes die zijn gemaakt zodat de omgevingsvisie kan fungeren als toetsingskader voor ruimtelijke initiatieven;
- de strategische positie die de gemeente inneemt in de regio;
- een uitvoeringsparagraaf met een sturingsfilosofie om de ambities in de omgevingsvisie te kunnen nastreven.

Belangrijk is om te realiseren dat de hoogte van de na te streven inhoudelijke ambities voor de fysieke leefomgeving effect heeft op de te verwachten kosten. Naarmate het participatietraject wordt uitgebreid en geïntensiveerd zullen de kosten toenemen.

In het plan van aanpak worden keuze(s) en opties ter zake het na te streven inhoudelijk ambitieniveau en het niveau van participatie (trede op de ladder van participatie per onderwerp of thema) nader uitgewerkt.

Risico's

Afhankelijk van de ambitie(s) van de gemeente kunnen de risico's van maatschappelijke en financiële uitvoerbaarheid van de omgevingsvisie aanzienlijk toenemen.

Het is essentieel dat de keuzes die in de omgevingsvisie worden gemaakt duidelijk, helder en goed worden geformuleerd. Het is daarbij wenselijk dat er naar wordt gestreefd zoveel mogelijk draagvlak te creëren met betrekking tot de gemaakte keuzes. Wij moeten ons echter terdege realiseren dat het nooit mogelijk zal zijn om alle wensen ten aanzien van de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving te verwezenlijken.

Ambities dienen eenduidig en realistisch te zijn om te voorkomen dat er anders wel een mooi plan ligt doch niet uitvoerbaar blijkt te zijn.

(IN TE VULLEN DOOR MANAGEMENTTEAM:)

3 Beslissing

☐	Strategisch project	projectmanager:	(intern)
☐	Project	projectleider:	(intern/extern)
☐	Via lijnorganisatie uitvoeren		
☐	Geen uitvoering		

4 Toekenning projectgegevens

<i>Projectnummer</i>	:
<i>Projectnaam</i>	:
<i>Start datum</i>	:
<i>Gereed</i>	:
<i>Projectwethouder</i>	:
<i>gedelegeerd bestuurlijk opdrachtgever</i>	:
<i>Ambtelijk opdrachtgever</i>	:
<i>Projectleider / Projectmanager</i>	:
<i>opdrachtnemer</i>	:
<i>Betrokken afdelingen</i>	:
<i>Budgetnummer</i>	:

5 Ondertekening

Voor akkoord te Diemen d.d.

.....		
(gemeentesecretaris, namens MT)	(afdelingshoofd)	(afdelingshoofd financiën)

.....		
(gedelegeerd bestuurlijk opdrachtgever)	(ambtelijk opdrachtgever)	(projectmanager / projectleider)